

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus ultimus. De Regularibus Fugitivis, Apostatis, & Ejectis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

n. 138. nam in hoc casu non fit mutatio Religionis in substantia, sed solum in accidente; unde in tali casu, subsistente causâ rationabili (v. g. amore status humilioris) idem concedere poterit à fortiori facultatem transeundi ad hunc statum, qui alioquin potest pro transitu ab una Religione ad aliam, de quo supra; ita Sanchez cit. à n. 81. Pellizarius cit. & alii; dixi, qui receptus est in Clericum, nimirum, si nondum constitutus fit in sacris; nam hoc fieri posse illorum authoritate, negant prædicti Auctores; de quo tamen cujusque Ordinis constitutiones, per Sedem Apostolicam approbatæ, attendi debent.

2812 Not. 5. in Clementina, ut Professores. r. h. t. (ubi statuitur, ut Mendicantes Professi deinceps non transeant ad Ordinem non Mendicantium, nec inibi (si qui cum legitima facultate transiverint) vocem, aut locum in Capitulo habeant, aut admittantur ad Prioratus, administrationes, vel quæcunque officia, etiam solum locum Vicarii, seu Ministri tenentes, aut curam animarum recipientes, ullumve regimen pro se, vel aliis exercendo) per Mendicantes intelligi eos, quibus in Regula, vel Constitutionibus suis à Sede Apostolica approbatis, non licet possidere bona temporalia, etiam in communi, quantumvis per Sedis Apostolicæ dispensationem illa ex privilegio licite possideant. Cum enim hæc constitutio pœnalis sit (ut liquet ex pœnis inibi decretis secus agentibus) extendi non debet ad Ordines nisi propriè, hoc est, vi suarum constitutionum Mendicantes; hoc est, incapaces ullius juris, aut domini rerum temporalium.

2813 Quare Regulares, vi suarum constitutionum, quæ per Sedem Apostolicam approbatæ sunt, capaces bonorum temporalium saltem in communi, licet mendicent, non veniunt in ea Clementina nomine Mendicantium; ita Sanchez cit. lib. 6. c. 7. n. 113. qui propterea n. 116. contra gloss. in dict. Clement. i. V. quoslibet docet, in ea constitutione nomine Mendicantium non venire Moniales Ordinum Mendicantium (ut Prædicatorum, & Minorum) eò, quòd istæ non ex privilegio Papæ, sed vi suæ regulæ possint habere redditus, & bona temporalia in communi.

Not. 6. quando peccantes contra dictam Clement. puniuntur privatione vocis, & loci in Capitulo, intelligi de voce tam activa, quam passiva, quia textus indefinite loquitur; ea porrò verba in Capitulo accipienda esse de Capitulo in Ordine non Mendicante, ad quem contra dictam Clementinam transeunt, id, quod colligitur ex particula inibi, nimirum in ordine, ad quem transiverunt, ibi: sacro approbante Concilio statumus, Mendicantes quoslibet, qui ad non Mendicantium Ordines etiam auctoritate Apostolica transibunt in posterum, quive hætenus transiverunt, quamvis nunc Prioratus, Administrationes, vel Officia, aut curam animarum, vel regimen quodeunque obtineant inibi, vocem, aut locum in Capitulo non habere: etiam si hoc sibi ab aliis liberè concedatur, nec tamen de Capitulo etiam hujus religionis quocunque, sed solum Generali, vel Provinciali, aut etiam privato talis Monasterii ad electionem, & tractatus habendos convocato; non autem ad morum correctionem; sed de hoc V. Sanchez cit. l. 6. c. 7. à n. 120.

Articulus ultimus.

De Regularibus Fugitivis, Apostatis, & Ejectis.

2815 Discrimen, quod est inter Regulares Fugitivos, Apostatas, & Ejectos, declarat AZOR p. 1. l. 12. c. 16. Lessius l. 2. c. 41. dub. 15. & Sanchez l. 6. Decal. c. 8. nam loquendo in rigore Fugitivus est, qui discedit à religione ad tempus, ut liberè vagetur: animo tamen redeundi ad ordinem. Apostata est, qui à religione in totum fugit animo non redeundi. Ad utrumque parum refert quod retineat, vel dimittat habitum; Ejectus autem (alio nomine expulsus) est, qui non sponte, sed jussus, vel compulsus discedit. Quoad hoc discrimen inter prædictos actus not. definitionem fugitivi communiter receptam esse, cum addito, quòd ille recessus à Monasterio fiat absq. Superiorum licentia, ut notat Sanchez cit. n. 12. quia tamen talis retinet animum redeundi ad Religionem saltem aliquando, Apostatis annumerari non potest, cujus oppositum aliqui voverunt, sed immeritò; quia Apostasia à Religione non stat, stante animo

mo redeundi ad Religionem. Quare negandum est, Religiosum esse verè, ac propriè Apostatam, qui suæ religionis habitum sic alio cooperit, ut exterius non appareat, prout Sylvester V. *Excommunicatio*. 9. casu 24. n. 53. q. 4. & alii; ratio est, quia solus animus recedendi in perpetuum ab instituto Religioso verum Apostatam constituit; ita Sanchez cit. l. 6. Decal. c. 8. n. 5. & apud eum Mandol. Fr. Emanuel & alii, ut constat ex *Apostasia* definitione, quam communiter recipiunt Doctores. hoc

2816 Ex hoc etiam habetur resolutio ad illam quæstionem, an sit Apostata, qui desertà propriâ Religione transit sine legitima facultate ad aliam laxiorem? tamen enim talem esse verè Apostatam, & subijci omnibus Apostatarum pœnis, affirmet Suarez tom. 5. in 3. p. D. 31. Sect. 6. num. 4. communis tamen sententia rectius negat cum Sanchez cit. c. 8. n. 8. dicente, non esse recedendum à frequentissima sententia, asserente hunc non esse verè ac propriè Apostatam, sed largè, impropriè; & secundùm quid, ac proinde Apostatarum pœnis non subijci, quamvis lethaliter peccet; ratio est, quòd talis non simpliciter à religiois vitæ, sed à certâ religionis instituto recedat, cum in qualibet religionæ tria vota religiosi instituti substantialia emittantur. Et quamvis transitus hic irritus sit; at animus transeuntis non fuit omnino à religioso instituto recedere, sed ad aliam religionem transire: at Apostasia verum animum dimittendi religiosum statum desiderat; & ita etiam tradit Azor, Hostiens. Abbas, Angelus, Sylvester, & complures alii apud eundem loc. cit. relati.

2817 Dices cum P. Suarez: relinquens statum suum Religiosum, & alium assumens invalidè, perinde est, ac si religiosum statum omnino deponeret: at transiens absque legitima licentiâ ad religionem laxiorem, transit invalidè, & professio posterior est irrita, & omnino dimisit: ergo est verus Apostata, actus enim omnino irritus inamunitatem non præstat, neque aliquid confert. R. verum esse, quòd professio posterior irrita sit, & invalida; non autem, quòd per hoc taliter proficiens deponat animum

Tom. III.

omnino relinquendi statum religiosum; sed tantum, talem statum, ex quo recessit. Quamvis enim talis professio irrita sit quoad alios effectus juris, & quoad hos perinde sit nulliter efficere, & non efficere; quoad hoc tamen (ut exinde sit verè Apostata) non est perinde; nam Apostasia vera verum animum dimittendi statum religiosum desiderat ex num. 2816. nam omnino deponens statum religiosum habet animum ab eo recedendi; qui deficit in invalidè transeunte ad aliam religionem; sic gloss. c. *Ex parte*, de temporib. ordinat. V. *ad nigros*. & c. *fin.* de Apostat. & complures alii.

Dices. 2. ergo talis nec erit verè fugitivus? R. apud Sylvestrum V. *Apostasia*. q. 4. n. 9. aliquos (non tamen expresso nomine relatos) negare; sed rectius cum distinctione respondetur, & negari, si transeat ad aliud Monasterium ejusdem Religionis, etsi non ejusdem rigoris, si tamen & Monasterium à quo, & ad quod, sit sub eodem Prælato; secus, si sub diverso; nam in hoc secundo, non autem in primo casu indubitè, ac invalidè transit fugiens ab obedientia suo Superiori debita; ita Sanchez cit. n. 9. & ideo in talem non cadunt pœne decretæ à Paulo IV. in motu proprio incip. *Postquam divina bonitas, contra temerè vagantes extra Religionem*; nam nomine illorum soli veri Apostatæ à religione illam in perpetuum deserentes comprehenduntur; quia Paulus IV. decies repetit *Apostatas, & Apostasiam*.

Dices. 3. Paulus IV. expressè comprehendit etiam omnes professos, qui temeritate propriâ, quovis prætextu, extra claustra suorum monasteriorum degunt, aut in futurum degent. R. illum loqui de his, qui extra claustra suorum monasteriorum degunt, aut degent *apostatando*, seu animo simpliciter deserendi statum religiosum; hanc enim interpretationem suadet tam frequens repetitio *Apostasie* in eo motu proprio. Quod verò adducitur ex Pio V. in motu ejusdem proprio, incip. *Quacunque Sacrarum*, pariter non obstat. Nam iste vel solum declarat priorem Pauli IV. ut volunt aliqui, consequenter nihil novi statuit, & subit easdem limitationes,

Mmm 2

tiones; quas patitur motus proprius Pauli IV. per eam declaratus; vel, ut merito cenfer Sanchez *cit. cap. 8. n. 10.* nihil de illis pœnis agit, nec motum proprium Pauli IV. declarat; sed tantum prohibet transitum ex una religione in aliam *virtute privilegiorum Religionis*; non autem illum, qui *jure communi* concessus est, c. *Licer*, de Regularibus; ita Sanchez *cit. lib. 6. cap. 7. num. 2.* qui *cap. 8. num. 11.* excommunicationem in recedentes à Societ. JESU statutam in Bulla Pii V. & Bulla *Ascendente Domino* Gregorii XIII. exponit accipiendam de veris Apostatis. Plura de Apostatis, ac eorum pœnis V. lib. 5. tit. 9. de Apostatis.

2820 Circa Religiosos *ejectos*, seu *expul-*
fos not. 5. Ordinibus Regularium com-
petere potestatem suos Religiosos,
etiam professos, ex causâ justa, & gra-
vi, à Religione expellendi etiam in per-
petuum, id, quod probat constans Reli-
gionum praxis, multis etiam ad hoc
summorum Pontificum privilegiis mu-
nita; colligitur etiam ex c. *fin. h. t.* ubi
præcipitur Superioribus Religionum
etiam immediatis, ut fugitivos suos, &
ejectos de Ordine suo, *requirant sollicitè*
annuatim, ne sanguis eorum (ex occa-
sione vagandi, propriæ salutis detrimen-
tum incurrendo) de Prælatorum ma-
nibus requiratur, deinde c. *cum ad Mo-*
nasterium. 6. de Statu Monach. dicitur,
Regularis proprietarius de Monasterio
expellendus; & c. *fin. eod.* idem statui-
tur quoad rebelles, & contumaces; &
ita tenet D. Thomas quod lib. 12. a. ult.
Decal. c. 9. Lessius de Just. l. 2. c. 41. n. 110.
& alii communiter.

2821 Advert. autem, quando dicitur à
Superioribus Religionum fugitivos, vel
ejectos annuatim esse requirendos per
c. *fin. h. t.* contrariâ consuetudine ab-
rogatum esse; & ex vi ejus decreti non
teneri Prælatos *querere*, ac revocare
ejectos, vel fugitivos; sed servanda esse
quoad hoc statuta religionum, & jus
naturale, quod solos *injustè* *ejectos* re-
stitui dicit; & sic querendi sunt, ut ad
pristinum statum restituantur. Si verò
Apostatæ, & fugitivi sint, tenebitur eo-
dem jure divino naturali Prælati reli-

gionis, si commodè possit, eos qua-
rere, ut corrigat, & puniat juxta regu-
læ, & constitutionum præscriptum,
utpote qui verè sui subditi sint; ut vel
sic spirituali eorum salutis prospiciat, &
si delictum non fuerit expulsiōe di-
gnum, admittat correctos in religio-
nem; ita Sanchez *cit. cap. 9. num. 18.* imò
licet c. *finale* adhuc obtineret, intelli-
gendum tamen esset solum pro casu,
quo revocatio *ejectorum* aliis non af-
feret scandalum, & correctio sperari
posset; ita DD. communiter; aliàs
enim privato bono præferri debet
commune.

2822 Si quæ autem contraxerunt interim
debita in alimenta, & alia vitæ neces-
saria, tenebitur ad ea persolvenda Mo-
nasterium, quando *ejectio injustè* facta
est; secùs, quando justè. Nam Mona-
sterium ex contractu tenetur ad ali-
menta suis præstanda, quàm diu ab ob-
ligatione contracta legitime non liber-
ratur; at liberatur solum per *ejectionem*
justè factam; ita Surdus de Aliment.
tit. 9. q. 35. n. 6. Molina de Justit. tract. 2.
D. 140. Sanchez *cit. c. 9. à num. 20.* quos
citatur, & sequitur Barbosa in c. *fin. h. t.*
à n. 4. Quod dictum est de *ejectis justè*,
ad nihil teneri Monasterium etiam pro
alimentis eorum, procedit etiam de tu-
gativis, & Apostatis, durante fugâ, vel
Apostasiâ; excipiunt aliqui cum San-
chez *cit. n. 22.* expensas factas ab eo;
qui talem caperet deducendum ad
suum Monasterium; sic enim hujus ne-
gotium utiliter gereret; vel ipse fugiti-
vus penitentiâ ductus faceret, ut redi-
ret; cum eas ad eum revocandum Mo-
nasterium facere debuisset.

2823 Advert. 2. Regularem professum,
etiam justè *ejectum* in perpetuum, non
liberari à substantialibus votis Religio-
nis; nullus enim Papâ inferior, autho-
ritate suâ potest facere ex Monacho
non Monachum; ac ex Regulari non
Regularem; ita Sanchez *cit. lib. 6. c. 9.*
num. 25. Azor *cit. p. 1. l. 12. c. 16. q. 4.* Les-
sius l. 2. c. 41. n. 112. & alii; quia etiam
suppositâ tali *ejectione* manet in sub-
stantia verus Religiosus. Unde talis
ejectus in bonis, quæ acquirit, præter
nudum eorum usum, quantum requi-
rit necessitas sustentationis nihil habet.
cum

cum teneatur voto paupertatis, prout eorum status patitur; sic Navarr. comment. 2. de Regularib. num. 45. Azor cit. c. 16. q. 4. & alii. Cui autem acquirant ea bona tempore durantis ejectionis: sub lite est; Navarrus cit. n. 33. & Azor cit. q. 9. volunt acquiri vel Ecclesie diocesanae, si inibi beneficium habeat; vel Romanae, si nullum; id, quod Layman l. 4. tit. 5. c. 13. n. 3. censet obtinere in praxi; quia iuste ejectus nullam cum Monasterio communionem habet: sed attento iure, rectius dicitur, ea acquiri Monasterio; cum ius, quod hoc obtinuit ex ejus professione, per ejectionem ei non sit ademptum; unde licet iuste ejectus cum Monasterio non habeat communionem quoad favores, secus est, quoad onera ex professione incumbenda professo. Dixi: *attento iure*; nam attento Motu proprio Greg. XIII. in bip. *Officii nostri*, omnia per hos ejectos undecunque acquisita pertinent ad Cameram Apostolicam post eorum obitum, si extra Religionem decedant; sic Barbosa in c. fin. h. t. n. 15. ubi addit, ejectum tunc dici, ut desinat acquirere Monasterio, quando exutus habitu Monachali a corpore Ordinis diimititur; Rot. apud Farinac. decis. 149. n. 2. part. 2. recent. Quoad fugitivos autem magis concorditer sentiunt DD. per eum acquisita acquiri Monasterio.

2824 Loquendo autem de voto obedientiae (de castitate enim certum est, teneri eum ad exactam illius observantiam) dicendum, nec ab eo liberari relate ad Superiores quoad hoc, ut, si recipiatur ad ordinem, perinde ac alii obedire teneatur; quamvis durante statu ejectionis liberetur quoad executionem, alias observantias regulae (ut sunt jejunia, abstinentia à carnibus, vigiliae Ordinis, onus dicendi horas canonicas quantum est vi regulae; secus, si sit in sacris) dum ad Ordinem recipiatur. Nam haec non sunt inseparabiliter annexa votis substantialibus Religionis; sed statui vitae Regularis, à quo ponitur iuste expulsus; ita Navarrus citat. comment. 2. num. 36. Lessius num. 115. Sanchez lib. 7. cap. 9. à num. 52. quos citat,

& sequitur Barbosa in c. fin. h. t. n. 12. ubi addit: hos ejectos in perpetuum non teneri deferre habitum suae Religionis, si eo spoliatur, ut docent Navarr. cit. comment. 2. n. 36. & sub hoc tit. *consil. 51. num. 2.* in antiquis, aliis *consil. 78. num. 2.* in novis, Barthol. à S. Fausto l. 7. q. 250. Azor lib. 12. cap. 18. q. 13. Sayr. in clavi Regia, lib. 6. cap. 9. num. 28. Fr. Emman. q. 30. a. 26. Lessius cap. 41. dub. 15. n. 112. Sanchez cit. c. 9. n. 55.

Difficultas est in casu, quo tales e- 2825
jecti post debitam sui emendationem petunt ad suam religionem recipi, & nihilominus rejiciuntur, an tunc saltem absolute liberentur à voto paupertatis, & obedientiae? affirmant apud Sanchez lib. 6. cap. 9. num. 26. Tolerus, Sa, Sayrus, Azor, & alii: sed hoc cum distinctione accipiendum est, ut procedat de liberatione obligationis solum *suspensiva*; non *extinctiva* voti, & obligationis; quia nemo Papam inferior potest tollere vota professionis religiosae, at de Monacho fiat non Monachus; cum non desint, qui hanc potestatem etiam negent Papae; quamvis de hoc contrarium sit probabilius; sub opinione tamen est, an talis Regularis ejectus durante statu, ejectionis transeat in obedientiam Episcopi? affirmant apud Sanchez citat. à num. 27. Navarrus, Azor, Suarez, & complures alii ibid. cit. Navarro id affirmante de Episcopo originis; sed rectius videtur negari, cum nullam Episcopo voverit obedientiam; praesertim, cum ipse Navarrus comment. 2. de Regularib. num. 34. recte doceat ejusmodi ejectos non teneri ad intrandam aliam religionem; qui nullam aliam voto suae professionis promiserunt: at nullam etiam obedientiam voto suae professionis promiserunt Episcopo; ergo. Quare pro tali statu non aliter Episcopo tenebuntur obedire, quam alii Clerici, qui sunt in ejus diocesi; quod maxime procedit in illis Regularibus, qui prius erant exempti à jurisdictione Episcopi; sic Lessius l. 2. de Just. cap. 41. dub. 15. num. 114. & alii. Plura de his V. lib. 5. tit. de Apostatis; & hic infra à n.